

PÕLLU-
MAJANDUSES
ON TULEVIK

Põllumajanduskoda
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

Kaasrahanud
Euroopa Liit

MAKROMAJANDUS JA PÕLLUMAJANDUSE TSÜKLID

Ants-Hannes Viira
24.09.2026

Millised kolm tegurit mõjutavad teie
ettevõtte majandustulemust kõige rohkem,
kuigi te ise neid kontrollida ei saa?

MAKROMAJANDUS

Makromajandus hõlmab nähtusi, mis mõjutavad kõiki ettevõtteid ja majapidamisi, näiteks majanduskasvu, inflatsiooni, intressimäärasid, tööhõivet, valuutakursse ja rahvusvahelist kaubandust.

Põllumajandustootja jaoks tähendab makromajandus eelkõige neid tegureid, mida ta ise otseselt mõjutada ei saa, kuid mis mõjutavad tema tulusid, kulusid ja investeerimisvõimalusi.

Näited põllumajanduses:

- Euribori tõus suurendab laenukulusid.
- Inflatsioon tõstab sisendite hindu.
- Energiahind mõjutab kütuse, väetiste ja kuivatamise maksumust.
- Majanduse jähinemine võib vähendada nõudlust toodete järele.
- Geopoliitilised sündmused võivad mõjutada maailmaturu hindu.

Makromajandus on ettevõtte tegevuskeskkond, mida me kontrollida ei saa, kuid millega peame arvestama.

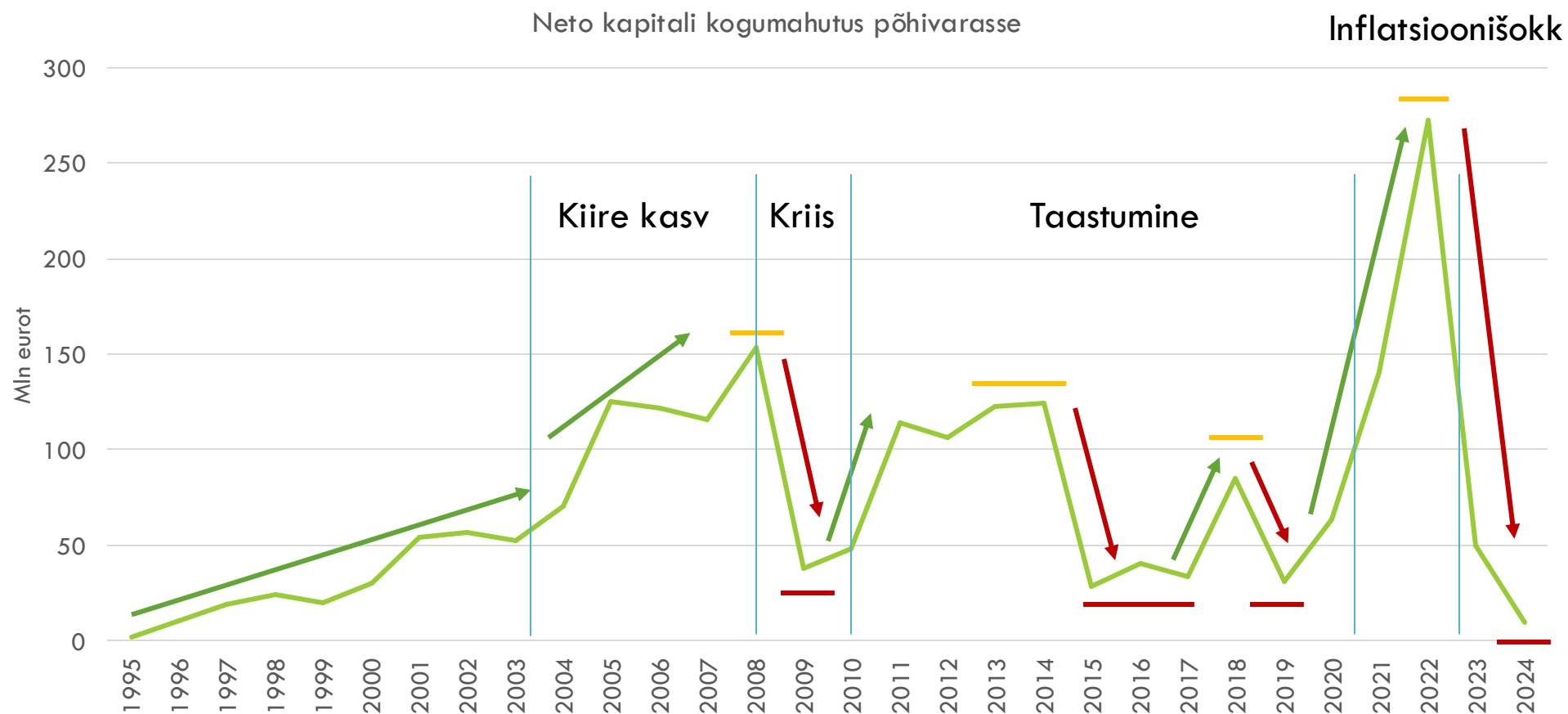
MAJANDUSTSÜKKEL

Majandustsükkel on majanduse korduv liikumine tõusu- ja langusperioodide vahel. Tüüpiliselt läbib majandus neli etappi:

- **Tõus** – majandus kasvab; investeeringud suurenevad; laenamine kasvab; hinnad on sageli kõrged.
- **Tipp** – majandus saavutab kõrgeima aktiivsuse; investeeritakse palju; optimism on suur.
- **Langus** – nõudlus väheneb; hinnad langevad; investeeringuid lükatakse edasi.
- **Põhi** – majandustegevus on madalseisus; algavad eeldused uueks kasvuperioodiks.

MAJANDUSTSÜKKEL

Allikas: Statistikaamet

Viimasel 10 aastal on tõusu ja languse tsüklid vaheldunud väga kiiresti

PÕLLUMAJANDUSE TSÜKLID

Põllumajanduses on lisaks üldisele majandustsüklile ka oma sektoripõhised tsüklid:

- teraviljahindade tsüklid;
- piimahindade tsüklid;
- sealihaturu tsüklid;
- sisendhindade tsüklid;
- intressimäärade tsüklid.

Näiteks:

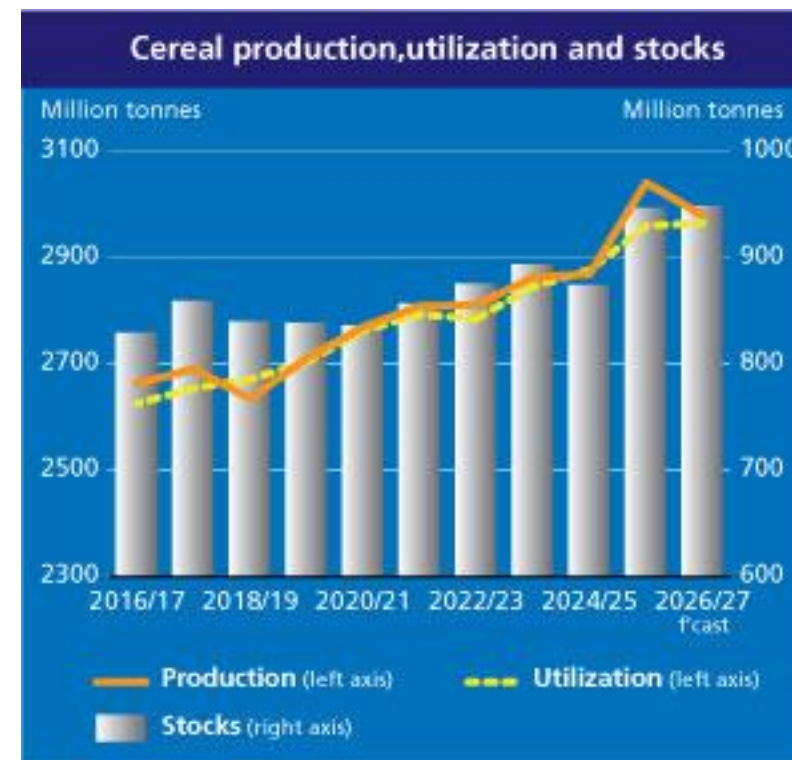
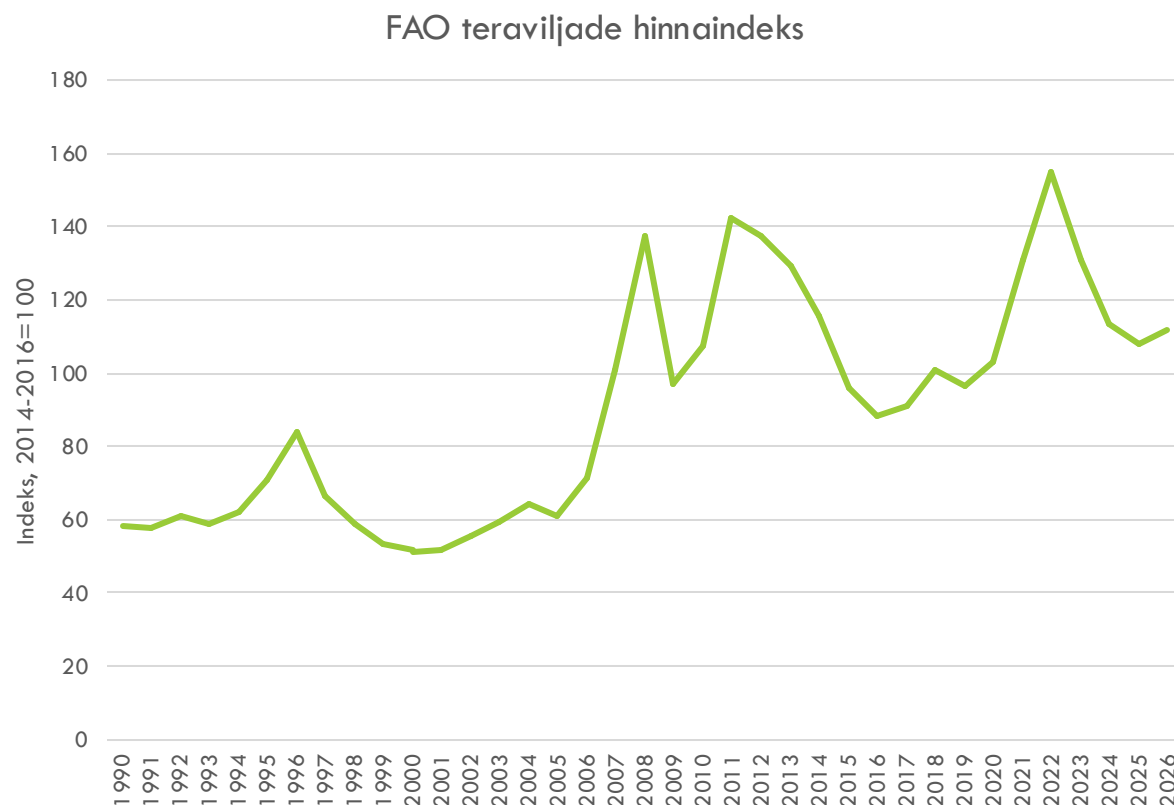
- kõrged teraviljahinnad suurendavad tootmist;
- suurem pakkumine viib hinnad alla;
- madalad hinnad vähendavad tootmist;
- vähenenud pakkumine aitab hindu taas tõsta.

Põllumajandus ei liigu sirgjooneliselt, vaid tsüklitena.

Edukad ettevõtted ei juhi ettevõtet ainult heade aastate jaoks, vaid valmistuvad ka järgmiseks langusperioodiks.

TERAVILJAHINNAD

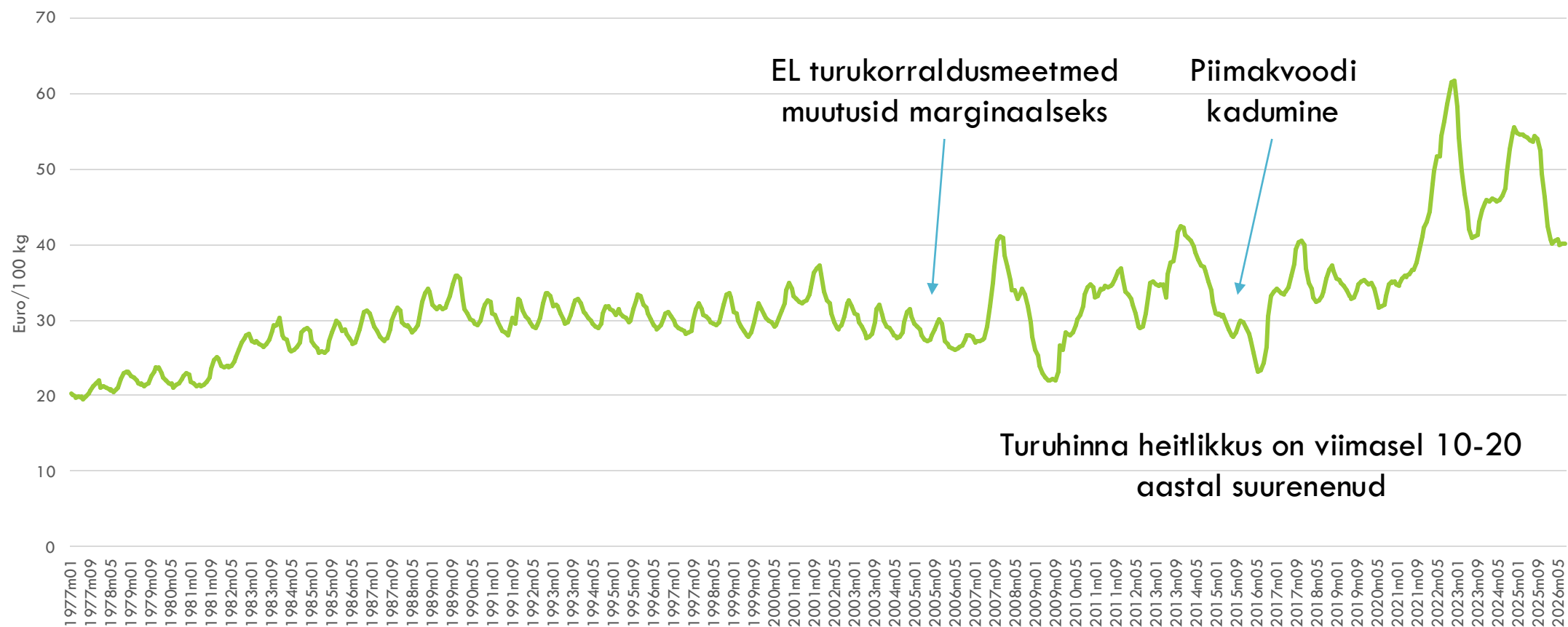
Kõrgete hindade perioodid ei püsi.

Kui maailmas varud kasvavad, siis hinnad langevad.

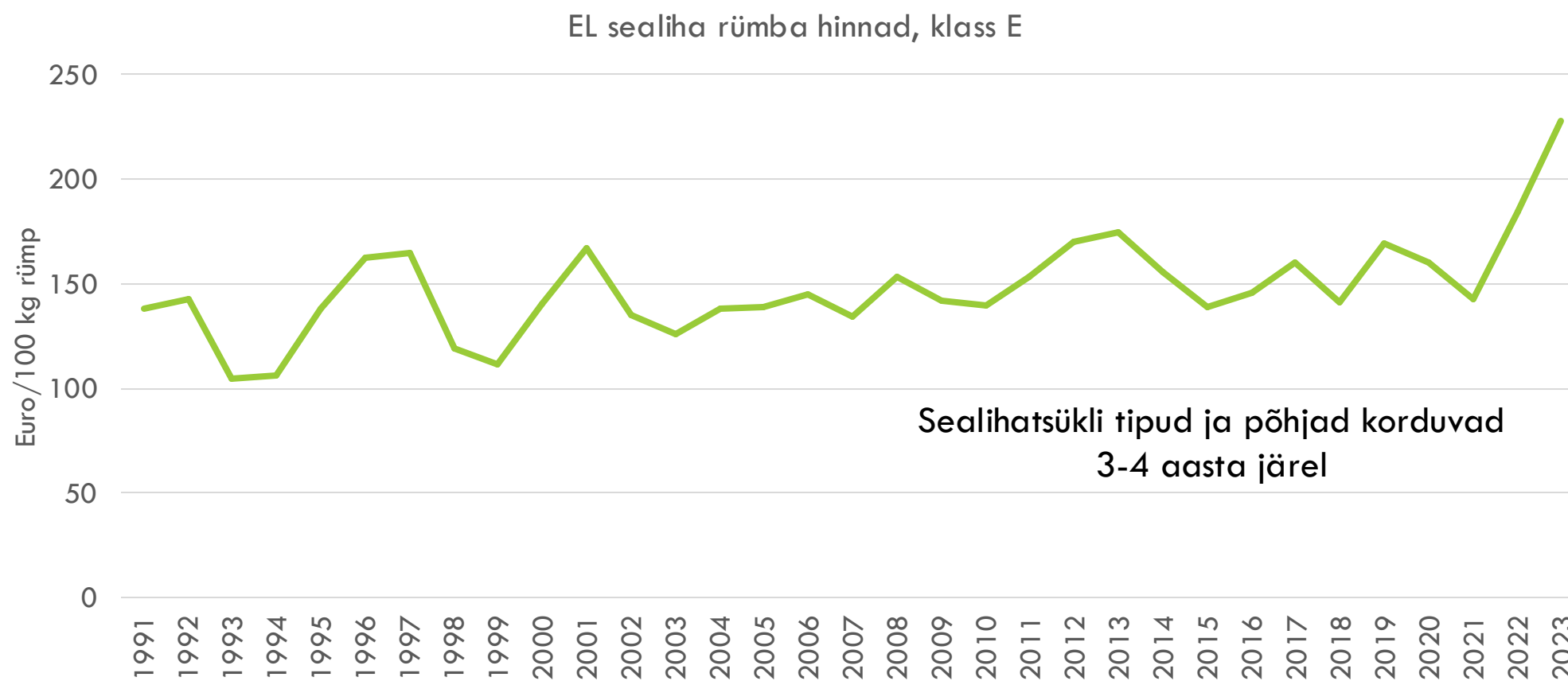
PIIMAHINNAD

Piima kokkuostuhind Saksamaal, 1977-2026

SEALIHA HINNAD

KÜTUSED

Brenti toornafta, USD/barrel

Kütuseturg on üks maailma
kõige geopoliitilisemaid turgu

INTRESSIMÄÄRAD

USA 10-aastased võlakirjad

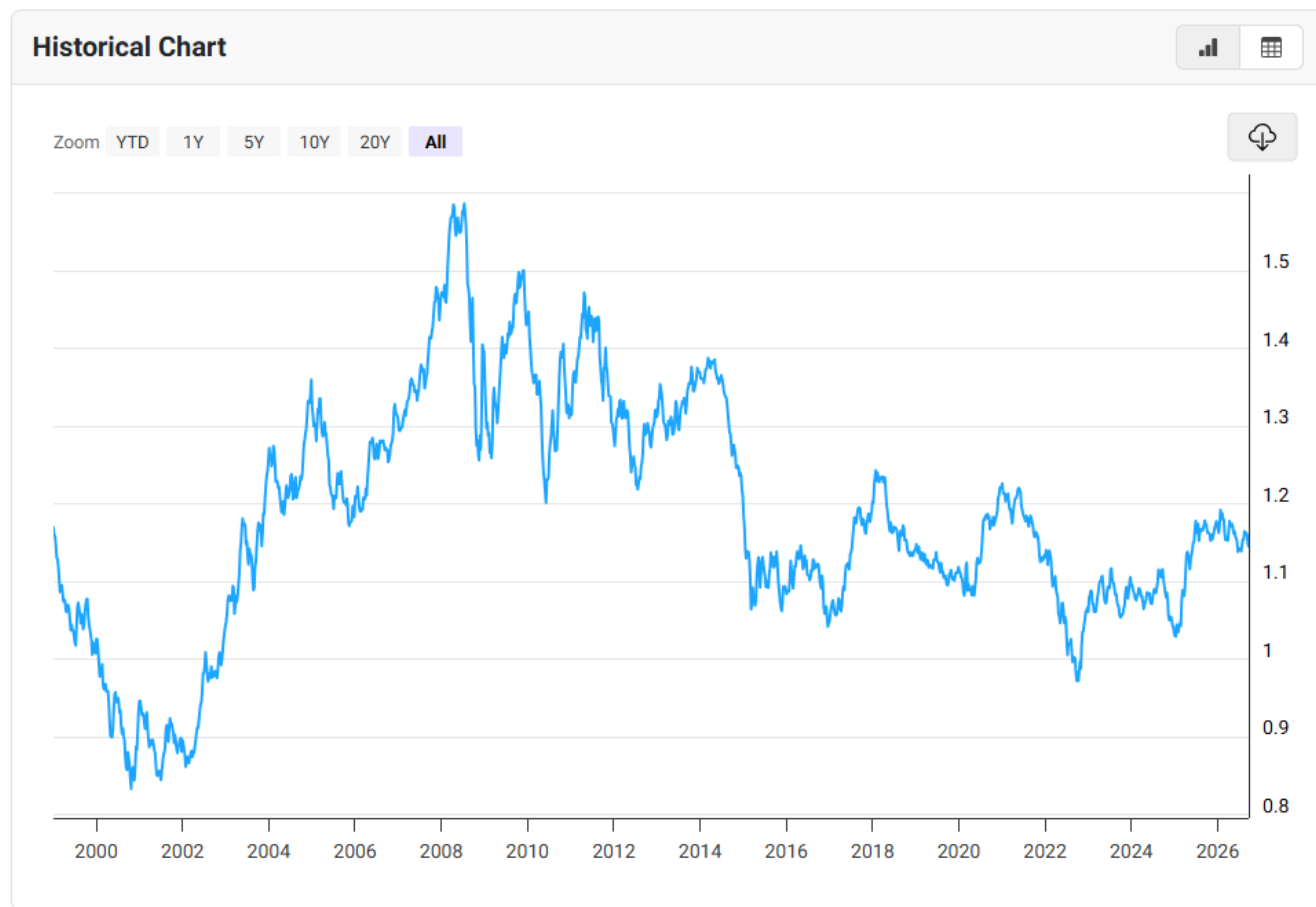

Intressimäärad aastatel
2010-2020 olid
ebatavaliselt madalad

VALUUTADE VAHETUSKURSID

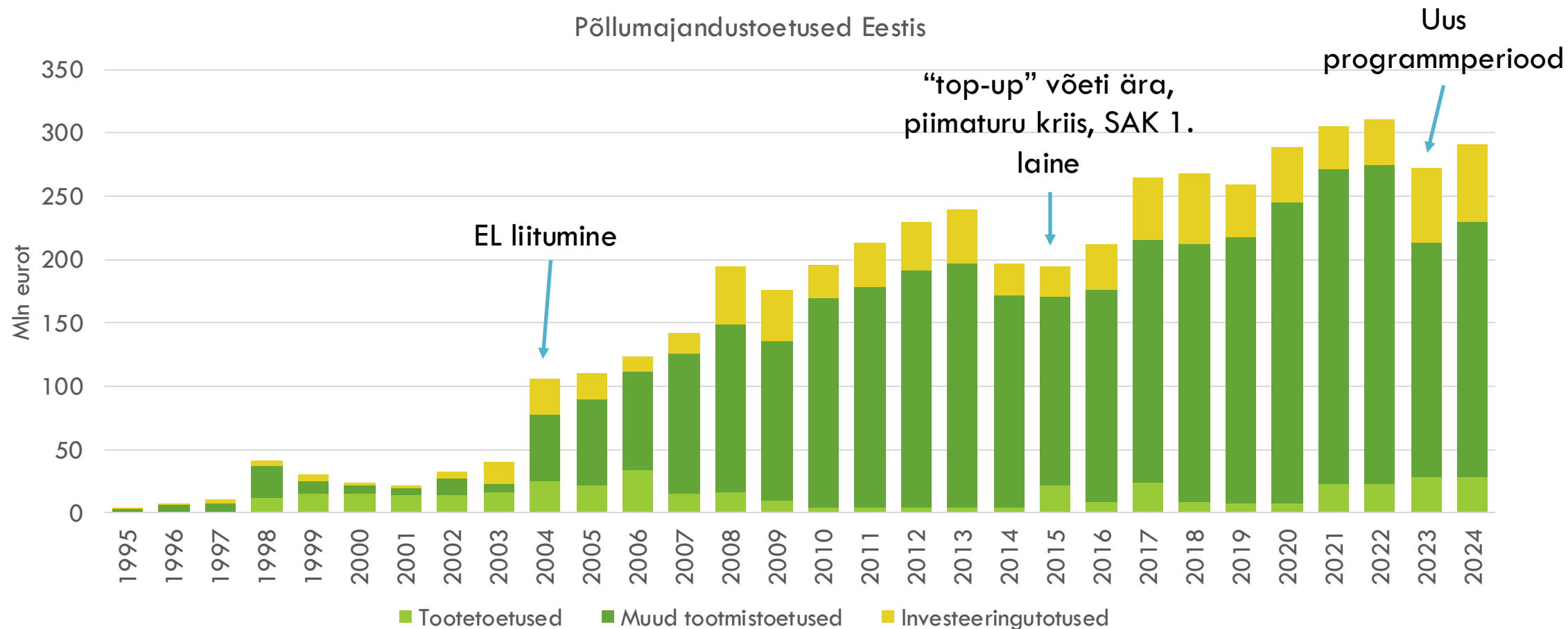
EUR ja USD vahetuskurss

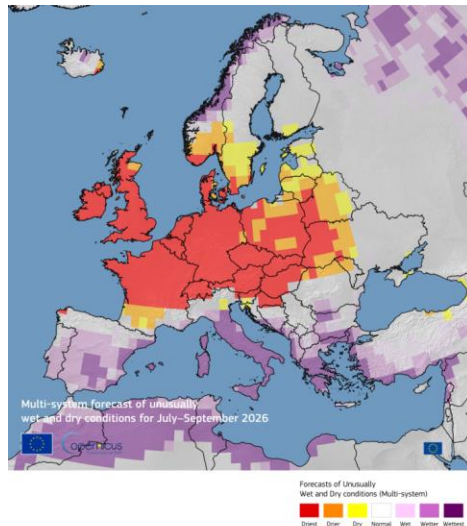
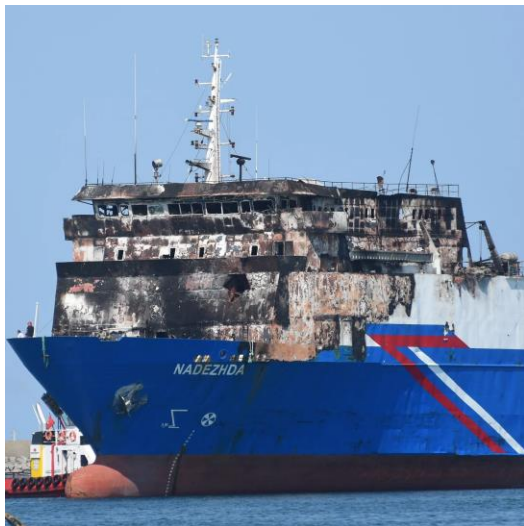
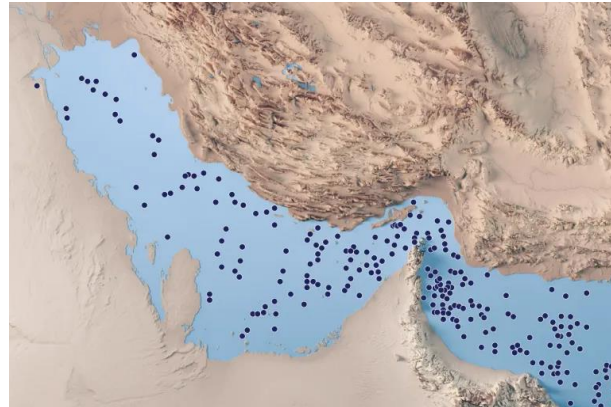
Euroopa turul ostes ja müües
kipume unustama, et muu
maailmaga kaubeldes
mõjutavad meid oluliselt
valuutade vahetuskursid

PÕLLUMAJANDUSTOETUSTE TSÜKKEL

GEOPOLIITIKA JA KLIIMAMUUTUS

Kütuste hinnatõus
Väetiste hinnatõus
Teravilja hinnatõus
Inflatsioon
Intressimäärade tõus

PÕLLUMAJANDUSE TSÜKLID

- Põllumajandus on üks tsüklilisemaid majandusharusid üldse
- Põllumajandustootja tegutseb samaaegselt oma ettevõtte tsüklis ja majandustsüklis; intressitsüklis; põllumajandussaaduste hinnatsüklis; sisendihindade tsüklis; ilmatsüklis; poliitikatsüklis.
- Näiteks: 2021 oli kõrgete viljahindade aasta; 2022 lisandusid energiakriis ja väga kõrged intressid; 2023 hakkasid toodanguhinnad langema; 2024-2025 jäid paljudel tootjatel marginaalid surve alla. Ükski neist muutustest ei olnud ühe ettevõtte enda põhjustatud.

Edukat tootjat ei erista see, kes prognoosib täpselt järgmise aasta vilja hinda.

Edukat tootjat eristab see, kas ta suudab üle elada terve tsükli.

MAKROMAJANDUSE MÕJU PÕLLUMAJANDUSTOOTJALE

Makromajandus jõuab alati lõpuks põllumajandusettevõtte kasumiaruandesse.

Tootjad jälgivad sageli: nisu hinda; piima hinda; väetise hinda.

Kuid tihti jääb tähelepanuta suurem pilt.

Makromajandus → turud → ettevõtte rahavoog

Mitte midagi ei jää tegelikult põllumajandusettevõttest kaugemale kui paistab. Kui Hiinas väheneb sealihatarbimine või Musta mere piirkonnas toimub geopoliitiline šokk, jõuab mõju lõpuks Eesti põllumajandustootja kontole.

Makrotegur	Mõju ettevõttele
Intressimäärad	Laenumaksed
Inflatsioon	Sisendite hinnad
Vahetuskursid	Eksporditulu ja impordi hind
Majanduskasv	Tarbijate ostujõud
Energia hinnad	Kütus, elekter, väetised
Geopoliitika	Kaubandusvood ja hinnad

OTSUSTAMINE

Kõige ohtlikumad otsused tehakse tavaliselt tsükli tipus.

Kui: toodanguhinnad on rekordtasemel; intressid madalad; pangad valmis laenama; ettevõtte kasum tugev; siis tundub, et head ajad kestavad igavesti.

Tegelikkuses tehakse just siis sageli: liiga suuri investeeringuid; liiga optimistlikke laenuotsuseid; liiga kõrge riskiga laienemisi.

Näiteks: 2007-2008 kinnisvaraturg, 2021-2022 põllumajanduse rekordilised kasumid paljudes sektorites.

Kui vilja hind on 300 eurot/t, kas uus investeering tasub ära? Aga kui hind on 180 eurot/t?

Investeeringuid ei tohiks hinnata ainult heade aastate rahavoogude pealt.

Need peavad olema teenindatavad ka halbadel aastatel.

RAHAVOOG

Rahavoog on tähtsam kui kasum.

Tootja võib olla kasumis, kuid makseraskustes.

Näiteks: suur saak; kõrged laovarud; suured investeeringud; kõrgemad intressikulud.

Kasum ei maksa laenumakseid. Rahavoog maksab.

Makromajanduse muutused mõjutavad kõigepealt ettevõtte rahavoogu.

Seetõttu peab põllumajandustootja jälgima: likviidsust; käibekapitali; võlakoormust; laenuteenindamise võimekust.

Pankrotid tekivad tavaliselt rahavoo puudusest, mitte kasumi puudusest

KUIDAS TSÜKLITEGA TOIME TULLA?

Tsüklid ei ole probleem, kui ettevõtte on nende jaoks valmis.

Põllumajanduses ei ole realistlik vältida: hinnalangusi; põudasid; intressitõuse; nõudluse vähenemist; poliitikamuutusi.

Küll aga saab valmistuda.

Finantsiliselt vastupidavatel ettevõtetel on tavaliselt:

- tugev omakapital
- piisavad likviidsusreservid
- mõõdukas võlakoormus
- investeeringud tehtud pika vaatega
- realistlikud stsenaariumid

Põllumajanduses ei määra edu see, kui hästi ettevõtte toimib heal aastal. Edu määrab see, kui hästi ettevõtte tuleb toime halval aastal.

Makromajanduse mõistmine → paremad finantsotsused → tugevam ettevõtte → suurem vastupidavus järgmisele tsüklile

Millises tsüklifaasis me täna oleme?

Millises tsüklifaasis me täna oleme?

Kui suur on minu võlakoormus?

Kui suurt intressitõusu talun?

Mitu kehva aastat üle elan?

Kas investering tasub ära ka madalate hindade korral?

Kas mul on likviidsuspuhver?

PÕLLU- MAJANDUSES ON TULEVIK

Põllumajanduskoda
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

ants.viira@epkk.ee

